

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 20. maja 2021 - Leto XXXI, št. 20

stran 2

KAKOR JEZIK TAKO SE TUDI VERA MORA OHRANJATI V DRUŽINI

*Szilna szoudba
stran 3*

*Britta Bilač
stran 7*

*Kak če bi zdaj bilau
stran 8*

KAKOR JEZIK TAKO SE TUDI VERA MORA OHRANJATI V DRUŽINI

10. maja so predstavniki porabske slovenske skupnosti obiskali Škofijo Murska Sobota. Pogovora s škofom Petrom Štumpfom so se udeležili slovenska zagovornica v madžarskem Parlamentu Erika Köleš Kiss, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács in predsednik Državne slovenske samouprave Karel Holec.

»Na pogovorih smo se osredotočili na pomembnost verskega življenja v maternem jeziku med pripadniki slovenske narodnosti v Porabju. Govorili smo o potrebi dvojezičnega verouka, o cerkvenih obredih v maternem, slovenskem jeziku, o nedeljskih mašah, ki jih za naše ljudi služijo duhovniki soboške škofije, za kar smo se obenem tudi zahvalili,« je svoje vtise na facebooku strnila slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss.

Predsednica ZSM Andrea Kovács je izpostavila, da je šlo za vljudnostni obisk, saj imata obe porabski krovni organizaciji že več kot eno leto nova predsednika, ki pa soboške škofije v tej funkciji še nista obiskala. »Škofu Petru Štumpfu sva se tudi opravičila. Vsi vemo, razlog za to je covid, saj sva oba pre-

vzela funkcijo v času, ko nas je kmalu prizadela epidemija,« je povedala Kovács.

Predsednika obeh krovnih organizacij sta se zahvalila za pomoč, »ki smo je bili deležni do sedaj in tudi zdaj. Duhovnika Vili Hribernik in Dejan Horvat prihajata v porabske župnije, mašujeta mesečno enkrat na Gornjem Seniku in v Števanovcih. Maše so seveda tudi v Monoštru, kamor prihajajo duhovniki prav s škofije, največkrat gospod Franc Režonja. Vse to zagotavlja, da se lahko Porabski Slovenci mesečno trikrat udeležijo slovenske maše v eni ali drugi cerkvi.«

»Pogovarjali smo se tudi o tem, da bi bilo dobro, če bi bila slovenščina prisotna tudi pri verouku,« je dodala predsednica ZSM. »Škof nam je povedal, da enako kot Madžarska ima tudi Slovenija kadrovske težave z duhovniškimi poklici. (Sedaj ima soboška škofija 36 župnij in 36 župnikov. Zaradi upokojitve duhovnikov in pomanjkanja novih duhovniških poklicev bo imela škofija kadrovske težave.) Vseeno pa se išče oseba, ki bi lahko pomagala pri pouku verouka v Porabju, naj

bo to župnik ali laična učiteljica oz. učitelj.

»Kakor jezik tako se tudi vera mora ohranjati v družini,« je poudaril na pogovorih s škofom predsednik DSS Karel Holec, ki je naštel tudi to, na katerih področjih si prizadeva njegova organizacija, da bi zagotovila boljše pogoje za materinščino in vero. Državna slovenska samouprava je prevzela dvojezične šole in vrtce v Porabju, jim finančno zagotovila nemo-teno delovanje. Prizadeva si za obnovo cerkva (Gornji Senik, Sakalovci, v načrtih je tudi števanovska) in obcestnih križev po vaseh.

Predsednik Holec je škofu Štumpfu simbolično predal del promocijskega materiala, ki ga je DSS dala narediti za načrtovani popis prebivalstva z geslom Slovenec sem.

Gospod škof je obljubil, da bo soboška škofija še naprej skrbela za porabske potrebe na področju cerkve in verskega življenja ter bo dobre stike s sombotelsko škofijo, posebej z duhovniki v porabskih župnijah, tudi v prihodnje ohranjala v zadovoljstvo Slovencev na tej strani državne meje.

M. Sukič

Foto: škofijski urad

Poročilo o delu varuha manjšinskih pravic

Odbor za narodnosti Parlamenta je na svoji seji 11. maja razpravljal o poročilu o dejavnosti ombudsmana za temeljne človekove pravice in njegovih namestnikov v letu 2020 ter sprejel stališča o njem.

V stališču so izpostavili, da je namestnica varuha človekovih pravic, odgovorna za zaščito narodnostnih pravic tudi v obdobju, ki je bilo obremenjeno z epidemijo, posvečala posebno pozornost izvrševanju in kontroli zakonov in zakon-
skih predpisov, ki služijo interesom narodnostnih skupnosti. S svojo dejavnostjo in strokovnostjo je pripomogla k pripravi novel zakonov, ki se

Varuhinja Erzsébet Sándor Szalay in slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss

nanašajo na manjšine. Odbor se je zahvalil dr. Erzsébet Sándor Szalay in njenim sodelavcem za 8-letno uspe-

šno delo na področju zaščite manjšinskih pravic.

F. Sütő

Foto: Tiskovna pisarna Parlamenta

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je semafor nagnauk vcejlak vöminiu. Zaprav, za cejlo Slovenijo se je za epidemijo žuti posvejt gorvužgo. Če je eške malo nazaj té posvejt samo za nesterne krajine biu gorvužgani, zdaj je cejla Slovenija zmejs med rdečim pa zelenim gratala. Šoferge vejte, ka žuta vam eške ne dopisti, ka bi tadale na gas težili pa volane sükali. Leko povejmo, ka ta žuta faza polonje znamenüje. Samo se eške čaka, ka se zeleni posvejt gorvužge pa potejm se po gasi začne težiti, se pela na levo, na pravo, najbaukše pa samo ta naprej. Zakoj nej najbaukše na levo ali pa na pravo? Zatoga volo, ka ranč ta epidemija je slovensko politiko v vsej njeni lejtaj najbol raznok raskalala. Se pa že leko čüje, ka nin za dva tedna aj bi se zeleni posvejt gorvužgo, epidemija se dojpovej. Na, po tejn de se najbol vidlo, kak tadale. Zdaj leko največ 50 lüdi se vküper drži. Po tejn, v zelenom posvejti, že se velke demonstracije obečavajo. Tak de epidemija na levo pa pravo tadale šla. Po že poznanom scenariji de aktulana politka cejle demonstrante za lejve vözglasila, če nej že za komuniste, naprej pa se znauva nede šlau. Ta epidemija na talanje »vaši« pa »naši« eške bole lagvo vöglada kak pa epidemija covid 19.

Je pa v celjom tom čakani na zeleni posvejt do enoga paradoksa prišlo. Politika, padarge, doktorge so lüdi cejli čas epidemije nangučavali, aj ne ojdijo kaulakvrat, aj samo držine se vküper držijo, aj pasko majo, ka betežni ne gratajo. Tö zatoga volo je policijska vöra vövdarila, so se krčme dojzaprle pa vse po redej je zaprejto ostanolo. Zdaj so vsi tisti, ka so zdravi ostanoli, najmenje vrejndi lidge. V čem je paradoks? V tejm, ka vsi tej zdravi ne smejo na stadion, v teatre, nut v krčme, se testejrati morajo, če prejk granice škejo titi. Tisti, ka paper majo, ka so betežni bili, leko dejo, kama škejo. Na, istina je tau tö, ka vsi tisti tö leko tau delajo, steri so se cepiti dali. Depa eni lidge se neškejo dati, tau ne dopistijo. Tak bi najbaukše bilau, ka si nin nekšnoga betežnoga najdejo, eno vöro so najbol skrak njega, ka uni po tejm tö zbetežajo. Za dva tedna ali eške menje, do leko šli, kama do škli. Ja, tej vrli lidge, ka so rejsan pasko meli, zdaj so štrafani. Eške vekši paradoks, ka nej?

Depa paradoksi se samo od sejbe eške naprej kotijo. Mali podjetniki (lidge, steri sami za sebe delajo ali pa eno par lüdi gorvzejto majo) so od države finančno pomauč dobivali, zato ka so mogli vse dojzaprjeti. Lepau se je čülo, kak država skrb za nji ma. Najprva je vsikši, ka se je za pomauč nut zglaso, 700 euronov daubo, po tejn pa že 1100 na mejsec. Zdaj se je vöter na drugi kraj obrno. Zvekšoga do mogli te pejneze nazaj davati. Tau zdaj več nej pomauč, tau zdaj zvejkšoga skur vsejn tejm nika drugo ne znamenüje kak finančni štrik kaulak šinjeka. Ka je prajla ženska, ka kozmetični salon ma: »Nazaj bo 4400 evronov mogla dati. Tej pejnez več nega. Salon gor mam vzejtoga, tau trbej plačati pa eške kaj drugo tö. Od kejc tau vzemen, ne vejmo.« Od kejc do drugi gemali, tö ne vejo. Vej se pa tau, če ne plačáš, ka država šké meti, ti začne vkraj gemati, če eške spoj ka maš.

Naš Srebrni brejg bi se od sramote najraj vküper poključno, če bi se leko. Ali pa od čemerov gorstano, če bi leko. Tak pa samo na svojom mesti tadale stodji pa si svoje brodi. Nesterni ga čüjejo, ka si brodi, nesterni pa ga neškejo čüti.

Miki Roš

Szilna szoudba

Szilna szoudba, Murska Sobota 1941–1945, je naslov ulične razstave, stero je Pomurski muzej (PMMS) postavio v centri Murske Sobote, v Drevoredi Martina

po enom plakati, na sterom je bilau pozvanje, stero je bilau vödano v prekmurjskom geziki, napiso pa ga je poveljnik (parancsnok) območja, steroga

prišo bataljon iz Kermedina, in tau že den prva. Neka cajta je bila sodačka uprava, od avgusta naprej pa vse do konca bojne pa je bila civilna uprava. Z ednim ejkstra zakonom, steroga je vogrski parlament sprejel decembra 1941, so vse nekdešnje pokrajine pa prišle pod Vogrski rosag. Sobota je bila en tau soboškoga járasa, se pravi okraja, in je bila tau Železne županije, lendauski okraj pa je prišo pod Zalsko županijo. In na té način so Prekmurci gratali pa vogrski državljani. Tau pomeni, ka so pá mogli obvezno titi tüdi k sodakom. Zanimivo pa je, ka so državljanstva nej mogli samo tak dobiti tisti, steri so se med obema bojnama v Prekmurje preselili iz drugih talov Slovenije.

Že meseca majuša 1941 se je v Prekmurji začno upor, steroga so vodili člani komunistične partije: »Nej je bilau kakših streljanj, bili pa so posamezniki, steri so se na skrivoma dobivali in so delali tüdi diverzantske akcije, trosili so letake prauti okupatori, kakšo oslico so vužgali pa takše reči so delali.« Vleti in na gesen so jih več kak 60 zgrabili. Izredna biroviija, stera je saudila tistim, steri so bili, kak so pravli, nelojalni do rosaga, se je odlaučila, ka jih neka pošlje v vauzo, dva, tau sta bila Štefan Cvetko in Evgen Kardoš, pa sta bila na dvauri soboškoga grada obešeniva. O tom dogodki tüdi pričajo kejpji na razstavi.

Ovak pa je dosta dokumentov in kejpov, steri kažejo kakši je biu vsakdanješnji žitek v tistom cajti: »Civilni žitek je nej meu dosta veze s samo bojno, vej pa je tü nej bilau vekših bojov, zvün tistoga cajta na konci bojne. Bila so ustanovljena tüdi nauva društva, recimo vogrsko-prosvetno, stera so mela glavni namen, ka lidi pa povežejo v vogrski kulturni prostor in jih pomadžarijo. Delovala sta tüdi dva kina, v sterih so v glavnom vrteli vo-

grske pa nemške filme.« Tüdi fotbalski klub Mura je špilo v vogrski fotbalski ligi, gé pa na razstavi tüdi en plakat, steri kaže, ka so soboški mladinci (leven-

je visiki 17 metrov. Že včasi po bojni, meseca majuša, so bili napravljeni načrti za spomenik z 240 cm viskima sodakoma, rdečarmejcem in partizanom,

Metka Fujs (Silva Eöry)

Luthra. Avtorica razstave *Metka Fujs* (ovači je tüdi direktorica muzeja), sterij so pomagali ške *Jurij Štesl*, *Tomislav Vrečič* in *Gregor Purgaj*, je prva povedala, ka je tau druga letošnja ulična razstava, na sterij so na ogled postavljeni kejpji, plakati in dokumenti, steri kažejo tau, ka se je godilo med aprilom 1941 in avgustom 1945, posvečena pa je 80-letnici začetka druge svetovne boje.

»Zavolo nauvoga koronavirusa se je že lani pokazalo, ka so té ulične razstave vrejdi, vej pa med lidi prinesejo nekše informacije. Ovači smo trnok veseli, če lidge pridejo tüdi k nam v muzej, v soboški grad, vej pa je tau zdaj pa dopuščeno,« je raztolmačila sogaovornica in povedala, ka je prva brodila, ka bi predstavili samo kejpje iz leta 1941, po tistom pa se je odlaučila, ka predstavijo celji cajt druge svetovne boje, gda je Prekmurje pa prišo pod Vogrski rosag. Več o tom do napisali tüdi v ejkstra številki zbornika soboškoga muzeja.

Naslov Szilna szoudba so dali

so zvali »Dél vidék«, se pravi območje južnih krajin, stere so bile pred koncom prve svetovne boje ške pod Vogrskim rosagon, sledkar pa so prišle pod Jugoslavijo: »Tej poveljnik je v tom pisanji lüstvo pauzvo, naj baujo merni, če nej, do jih štrafali. Ovači pa je na razstavi nej samo pregled sodačkoga dogajanja, liki tüdi

Razglas Szilna szoudba (PMMS)

žitka v tom cajti.

6. aprila 1941, gda je biu napad na Jugoslavijo, je v Prekmurje prvo prišla nemška soldacija, stera pa je že čez par dni vlast prejkadala Vaugrom, steri so 16. aprila v Soboti napravili eno veliko slavje: »V Soboto je prvo

Plakat tekme v leventski ligi med ekipama Slovenske vesi (Rábatótfalu) in Murske Sobote (PMMS)

te) špilali tüdi tekmo z ekipo iz Slovenske vesi. Zanimivi so tüdi barvni kejpji Murske Sobote, stera je napravo poklicni fotograf Jerolim Purač, tak ka se lepau vidi, kak je v tistom cajti vövidla Murska Sobota.

Prekmurje je bila edina slovenska krajina, v sterij je glavni tau pri osvoboditvi odšpilala Rdeča armada. Več enot je bilau, ena

pa dvema topovoma in zvezdo kak simbolom skupnega boja. Spomenik kak takši (slavna stna otvoritev je bila 12. avgusta 1945) si je vözbrodo sovjetski arhitekt in sodački inženier Jurij Arončik, sodača pa sta delo slovenskih arhitektov Borisa in Zdenka Kalina »Prva so tak brodili, ka de tü grobnica sovjetskih sodakov, ali te so se vse-

Razstavo si leko poglednete v Drevoredi Martina Luthra

je šla do Mure, in tej sodačke so se neka cajta stavili, vej pa so Nemci tam držali fronto, en tau rdečarmejcov pa je 3. aprila 1945 prišo v Mursko Soboto s hodoške strani. Od tistih, steri so šli prejk Mure, se jih je dosta vtaupilo ali pa so bili streljeni. Gnesden na prisotnost rdečarmejcev v Prekmurji opominja spomenik na Trgi zmage, steri je napravljeni iz marmora in

eno odlaučili, ka sodačke pokopajo na soboškom graubišči, tü pa ostane samo spomenik, steri slavi tau zmago,« je na konci ške cujdala Metka Fujs. (Kejp na 1. strani: Murska Sobota v letih 1941 in 1942 na barvnih diapozitivih soboškega fotografa Jerolima Purača 3 vir Stanka Dešnik.)

Silva Eöry

PREKMURJE

PannoniAccordion

Društvo harmonikarjev Murska Sobota (DHMS) je že petnajstič pripravilo mednarodno tekmovanje, stero se zove PannoniAccordion. Zavolo epidemije navoga koronavirusa je bilau letos malo načiše kak običajno. Po rečaj vodje organizacijskoga odbora Boštjana Baše je tekmovanje potekalo ob velki pomauči nauvih tehnologij in interneta. Tau je pomenilo, ka so tekmovalci, tej je bilau okauli stau in tau iz sedmih rosagov (Slovenije, Rovaške, Srbije, Bosne in Hercegovine, Madžarske, Avstrije in Poljske), svoje videoposnetke poslali organizatorom v Mursko Soboto. Tekmovanje je potekalo v več starostnih kategorijaj, pa tudi v več disciplinaj, v klasični glasbi, zabavni ali variete glasbi in narodnozabavni glasbi. Eni člani žirije so ocenjevali v Murski Soboti, bili pa so tudi takši, steri so ocenjevali od dauma.

Ka se v Prekmurji organizera mednarodno srečanje harmonikarov, je bila ideja gnešnjoga ravnatela bōltinske glasbene šaule Mateja Zaveca, steri je vodo harmonikarski orkester na toj šauli. On je vküper z Dejanon Praslom leta 2005 na noge postavio DHMS in istoga leta so pripravili prvo tekmovanje, in tau v Moravskih Toplicaj. Sledkar so ga preselili v Bōltince, od tam pa pred par leti, tudi zavolo problemov s penezi, v glavni varas Prekmurja.

Pauleg tekmovanja so organizatori furt pripravili ške koncerte resne glasbe in jazza in predavanja. Na žalost je toga letos nej bilau, tudi zaključnoga koncerta s podelitvijo priznanj in nagrad nej. Vseeno pa je po Murski Soboti bar en den odmevala muzika, vej pa je neka harmonikarov v središči varaša raztegnilo svoje fude in so zašpilali par pesmi, vsakši na svojom konci, tak kak tau epidemiološki ukrepi dopūščajo.

Silva Eöry

»PONOSEN SEM, DA SEM LAHKO NJIHOV TRENER«

Monoštrsko mestno športno društvo »Szentgotthárdi VSE« je bilo ustanovljeno leta 1902, danes deluje pod njegovim okriljem sedem sekcij. V organizaciji se ob ljubiteljskih rokometu, atletike, lokostrelstva, namiznega tenisa, kegljanja in rekreacije zbirajo tudi nogometaši vseh starostnih skupin, moška odrasla ekipa trenutno brca žogo v prvi ligi Železne županije.

»Naša jesenska sezona se ni najbolje posrečila, pristali smo nekje proti koncu lestvice,« nam je pred kratkim pripovedoval Tamás Kovács, ki – s krajšimi prekinitvami – od samega otroštva igra nogomet v monoštrskem klubu. Pred dobrimi tremi leti je bil član ekipe na goričkem Gradu, kjer je bil njegov trener nekdanji slovenski prvoligaš Bogdan Črnko. Zato ga je prijetno presenetilo, ko je izvedel, da bo od letošnjega januarja strokovno vodnje ekipe v Monoštru prevzel prav ta prekmurski strokovnjak.

Pri slednjem je imel velike zasluge drugi mladi Porabski Slovenec Szabolcs Andrejek, ki je danes prav tako steber monoštrskega moštva. »Pozanimal sem se pri vodstvu kluba, ali iščejo trenerja. Odgovorili so mi, da bi bili veseli, če bi lahko koga predlagal. Poklical sem trenerja Bogdana, ki je bil takoj za. Rekel je, da je to zanj tapravi izziv,« smo izvedeli od nogometaša, ki igra skupaj s Tamásom tudi v ekipi Gornjega Senika v slovenski ligi za mali nogomet.

»Moje ekipe so v Monoštru že igrane pozimi na umetni travi, zato sem vedel, kam prihajam,« nam je zaupal Bogdan Črnko, ki je letos januarja zavzeto pričel s treningi. »Z mojim prihodom je v klub prišlo še nekaj dobrih igralcev in zdaj imamo – po mojih ocenah – zares dobro ekipo. Naš cilj je bil obstanek v ligi, bili smo namreč predzadnji. Do sedaj pa smo ob štirih porazih in treh neodločenih rezultatih nanizali že sedem zmag. Čeprav nas pestijo težave s poškodbami in boleznimi, mislim, da smo na dobri poti.«

Slovenski trener je prepričan, da je v

Monošter s seboj prinesel dokaj drugačno miselnost. »Od svojih igralcev zahtevam zmeraj maksimal-

Trener Bogdan Črnko je v štirih mesecih dosegel lepe rezultate

no, in to na vsakem treningu, še posebej pa na tekmah. Morajo pokazati vse, kar znajo. Moja trenerška filozofija se glasi: čim večkrat zaključiti napad, igrati napadalno. Je pa dejstvo, da brez obrambe

»Od svojih igralcev zahtevam zmeraj maksimalno,« poudarja strokovni vodja monoštrske nogometne ekipe

ni dobrega napadanja.«

Bogdan Črnko – kot strokovnjak iz tujine – lahko opazuje madžarski nogomet z distance. »Pri nas v Sloveniji igra kar nekaj nogometašev z Madžarske, se pravi, da so madžarski igralci cenjeni. Da ne govorim o Avstriji, kjer jih je ogromno. Opažam pa, da bi potrebovali več taktičnosti in več samozavesti. Igralci so dobri, morajo si pa več upati. To ni problem le moje ekipe, temveč nasploh madžarskega nogometa. Sam sem svojim igralcem

večkrat govoril o razliki: Slovenija je majhna, skoraj kot ta županija, kljub temu pa ima prvake v vseh športnih panogah. Madžarski igralci bi si morali več upati, predvsem ti moji,« je bil malce kritičen slovenski trener, vseeno pa je dodal: »Za to ligo pa so moji nogometaši zares dobri in jaz sem ponosen na to, da sem lahko njihov trener.«

Prekmurski strokovnjak je svojo nogometno kariero začel v takrat mlademu klubu Hodoš-Šalovci. »Začel sem praktično v zadnji ligi, pozneje pa sem igral v prvi. Ljubiteljski nogomet je začetek profesionalnega nogometa, s te baze prihajajo tudi najboljši igralci,« svoj osebni primer Bogdan Črnko rad navaja tudi svojim sedanjim igralcem.

Sporazumevanje z njimi pa še ne poteka povsem gladko. »V Sloveniji sem že treniral štiri svoje sedanje igralce. Danes mi pri prevajanju največ pomagata Szabolcs in Tamás, zato ne more priti do večjih težav pri treningih,« se je nasmehnil trener z druge strani meje, omenjeni Tamás Kovács pa je takoj pristavil: »Drugače pa, ko s Szabolcsem nisva v bližini, se lahko sporazumevajo tudi v nemščini.«

S trdim delom naj bi si ekipa v preteklih štirih mesecih zagotovila obstanek v ligi, izražajo svoje upanje Bogdan Črnko. »Zdaj bi rad dal malo več priložnosti tudi tistim nogometašem, ki so bili na igrišču nekoliko manj. Pa tudi nekaterim mlajšim igralcem, ki se nam bodo po vsej verjetnosti pridružili prihodnje leto. Je pa v naši ligi tako: čeprav ima po mojem Sárvár najbolj-

šo ekipo, smo jih premagali. V višjo ligo lahko napredujeta morda še Vép in Király SE iz Sombotela. Z vsemi drugimi pa se kosamo, to ni problem,« je perspektive svoje ekipe ocenil monoštrski trener.

Piko na i pa je dal Tamás Kovács (sicer sodirektor Razvojne agencije Slovenska krajina): »Seveda si želimo končati čim višje na lestvici. Upam, da ostane ekipa v prihodnosti skupaj in bomo osvojili tudi prvenstvo.«

-dm-

Pisali smo pred 30. leti (8.)

SREČNO POT, PESMARICA! Takšen je bil naslov članka, steri je objavljen na naslovnici 8. številke novin Porabje, stera je med bralce prišla 23. majuša 1991. V njem je Marijana Sukič pisala o tom, kak so na Gorenjom Seniki notpokazali prvo pesmarico zborovskih priredb pesmi Porabskih Slovincov. »S Porabjem in njihovimi prebivalci sem se prvič seznanil v začetku sedemdesetih let (od 1970. do 1972.), ko sem s sodelavci Sekcije za glasbeno narodopisje Inštituta za slovensko narodopisje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti raziskoval njihovo ljudsko glasbeno izročilo. Koliko čudovitih ljudi sem takrat spoznal, koliko večerov in noči sem poslušal (ter seveda snemal) lepo ter starinsko slovensko narečje, koliko pesmi je privrelo na dan, kakšna nepotvorjena, neizumetničena in prvinska izpovednost, kakšno bogastvo!« je v porabski pesmarici Sprotuletje blizi ide napiso Julijan Strajnar, steri je tej svoje spomine 10. majuša predstavo tudi na Gorenjom Seniki. Raztolmačo je ške, ka so tistoga cajta v Porabji posneli 1300 ljudskih pesmi. »Spominjal se je tudi čudovitih ljudi, ki so znali ne le veliko pesmi, ampak tudi veliko zanimivega povedati o življenju, o šegah v Porabju. Nekaterih na žalost ni več med nami (Fincin Feri-Feri Labric). Del bogatega pevskega izročila je lahko javnost spoznala na plošči Porabje, ki je izšla leta 1979, leta 1989 pa je v Budimpešti izšla Porabska pesmarica s 57 transkripcijami ljudskih pesmi,« je ške zapisala Marijana Sukič.

O nauvi fabriki v Sakalaufcaj je na štrtoj strani pisala Irena Barber: »Lani so Sakalaufčara gor poiskali voditelji ARGON KFT-na iz Seksarda za tau volo, da bi radi doj kúpili športno igrišče. Tau je eden

lejpi falaček zemle. Sakalaufčari so si dosta premišlavalil paulag toga. Dobro bi bilau športno igrišče njati, nej odati. Baukša bi pa bilau, če bi tū rejsan zozidali edno fabriko. Gnesden, šteri odijo v Varaš delat, dobra vejo, ka fseposedi slabo plačijejo, f fabrikaj nega delo, delafce f penzijo pošilajo ali pa fcejla

Naslovnica 8. številke, na kejni gorenjeseniški pevski zbor z zborovodkinjo Marijo Trifus

domau. Že dosta ljudi nejma delo. Zavolo toga so sé odlaučili, ka igrišče (sportpálya) odajo, ka so kúpici obečali, da tū zozidajo edno fabriko. Za športno igrišče majo indrik mesto. Če gnes deš f Sakalaufce, vidiš, ka fabrika že stoji, če pa deš dale, bole skrajek k zidini, te vidiš, ka tū že delajo ljudje. Zidina je velka, videti je, ka ešnje gnesden dale zidajo pa go redijo zatok, ka je eštja nej cejlak kreda. V fabriki lejs gor žagajo, pa delajo lesene izdelke na polonja kreda. Eden voditelj ARGON KFT-na je napona tū, z njim sen sé pogučavala. Ferenc Nemeta tū sakši pozna, sakši zna, da je on največ naredo zatau, naj sé ta fabrika zozida. Da ga pitan, kak kaj de delo v fabriki, pa ka leko čakamo poten, mi etak pravi: »Fabrika je samo zveksoga gotova. Dosta dela ešnje geste. Tak računajo, ka več kak 50 milijonof not zozidajo f tau fabriko. Tau je pa znano, da pri nas privatizacija ešnje pomalek ide. Pejnaza so že gor zeli, pa ešnje gor zemajo na

pausado zatau, aj leko dokončajo fabriko. Tej mašini, s sterimi zdaj delajo, nedo tan skauz. Te mašina fse vō menijo na nauva. Zdaj ešnje samo 48 lūdi dela tū. Tej delafci so fsi navekša Slovenci, z Gorenjoga Senika, Dolenjoga Senika, Sakalaufec iz Slovenske vesi. Lūdje relativno dobra služijo. Izdelke (ter

mék) vozijo v Italijo, v Austrijo. Velki kamioni pridejo pa pelajo tavō te lejs. Vūpamo, da nede daleč, da fabrika cejlak gotova bauda, pa mo leko dosta več lūdi gorzeli, njin delo dali.» Vūpajmo, da tak bauda,« je ške zapisala Irena Barber.

V članki z naslovom Na Gorenjom Seniku smo Beltinčani doma pa je Milan Zrinski piso o tom, kak Bōltičari že več kak dvajsti lejt sodelūvejo s Porabskimi Slovenci: »Pričelo se je z medsebojnimi obiski po prvem beltinskem folklornem festivalu, na katerem je več kot desetletje nastopala folklorna skupina iz Sakalovec s pevkami in ansamblom Lacija Korpiča, znanega zbiralca slovenskih ljudskih pesmi. Za njimi so se v zadnjih petih letih zvrstili številni gornjeseniški plesalci iz skupine Alojza Hanžeka, ki so ob pomoči priznanega slovenskega folklornega strokovnjaka, profesorja Mirka Ramovša, prišli na naš oder s prelepimi, že domala pozabljenimi izvirnimi slovenskimi plesi

in pesmimi iz Porabja. In ker so bili to mladi ljudje, polni igrivosti in želje po vselem razpoloženju in domači pesmi, so se naši stiki brž poglobili in ostali trdni vse od prvega dne naših srečanj, ki so postala tradicionalna: vsako leto oni k nam, mi pa k njim - z novimi programi in presenečenji. Čeprav smo imeli v Beltincih ob srečanjih z Gornjeseničani običajno ob festivalih le malo časa, da bi se jim povsem posvetili, smo se posebej trudili, da bi bili gostoljubni. Našim prijateljem iz Porabja je to vsekakor bolje uspelo, saj smo bili doslej večinoma njihovi posebni gostje. Že neoskrunjenost hribovite pokrajine, posebno lepe v teh pomladnih dneh, sočna gorička govorica, želja gostiteljev po prvobitni domači ljudski pesmi, nazadnje pa tudi veselo razpoloženje po nastopih ob povsem natrpani vaški dvorani (mimogrede - v Beltincih si take ne moremo privoščiti!), ko seveda ni manjkalo tudi porabskih kmečkih dobrot na mizah - vse to je vselej pomenilo nov dogovor za medsebojne stike in srečanja, ki so zdaj, v novih časih, na obeh straneh nekoč z železno mrežo zagrajene meje prerasla v pristne osebnostne stike ... In tu, pri meji, pri najbolj nesmiselnem izumu človeškega sožitja, se oboji vselej žalostno zazremo drug mimo drugega ... JE NA SVETU ZAKON, ki na krut način ločuje ljudi z enakimi življenjskimi navadami in potrebami, z enakimi željami po medsebojnih srečanjih in prijateljstvih. Imenuje se DRŽAVNA MEJA, bodisi železna, označena z belimi kamni, ali le rdeča črta na zemljevidu... Skozi njo vodijo vrata - mejni prehodi - ki omogočajo promet, a premalo jih je, pa tudi na nepravilnih mestih jih postavljajo.«

Vkūppobrala: Silva Eöry

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Varašanci po vasaj

Kak po cejlom rosagi tak v Železni županiji vsigdar več varašancov si kūpi parcelo ali kakšno malo vikend kučo po vasaj. Tau je zato, ka stroge predpise zavolo virusa je dosta lažje preživeti po vasaj v naravi kak znautra v bloki. Že tak je dosta ležje, če so med kednom v bloki, za vikend pa dejo na ves. Po vasaj človek, če je nej gleda televizijo ali nej poslušo radio, sploj nej čūto, ka je epidemija. Gda je že lepšo vrejmen bilau, te je že leko ūšo na njivo ali v ograder, etak nej samo ka je zdravo, dapa aktivno leko čas »tazapravo.« Tisti, steri so cejli den samo v bloki sejdl pa televizijo gledali, tau je njim tō brž višje prišlo. Tau je nje nej samo fizično, ranč tak psihično tō zmantralo, sploj pa tiste, steri so v tom časi službo tō zgibili.

Zavolo toga se je vsigdar več lūstva tak odlaučilo, ka po vasaj si kūpijo parcelo ali kakšno malo kučo. Najfalejšje zemlé pa mali rami so se v gorica najšli, zavolo toga se je na Vaskeresztesi, Kőszegi, v Döröske pa na hribi Somló dosta gorik kúpilo. Depa nej zato, ka bi se z grauздjom spravali, liki samo za grūnt. Če stoj rejsan fal štjé kūpti gorice, te v županijo Zala mora titi, tam par stau kvadratni metrov z ednim malim ramom že za menje kak milijaun forintov se tō najde. Največ tej zamanic se je v 80.-90. lejtaj prejšnjoga stoletja zidalo. Lastniki so že starejši gratali, več ne ladajo nej z zemlaup pa nej z goricami delati, mlajši pa neškejo, zavolo toga je te odajo. Tau je zdaj prav prišlo tistim, sterim je višje prišlo po varašaj, v blokaj živeti.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Priprave na predsedovanje
Svetu EU

Slovenija bo predsedovanje Svetu Evropske unije (EU) 1. julija prevzela že drugič v 17. letih, odkar je članica EU. Če bodo epidemiološke razmere dopuščale, se bo v šestih mesecih zvrstilo 185 dogodkov s tudi do 17 tisoč udeleženci. Priprave na projekt, ki je izjemen varnostni zalogaj, so na vrhuncu, tako bodo na primer visoki gostje prileteli na nov terminal na Brniku in prenočili v prenovljenem hotelu Kokra na Brdu, okužali pa bodo vrhunsko kulinariko, pod vsak jedilnik bo namreč podpisan kuharski mojster Tomaž Kavčič, chef z Michelinovo zvezdico.

Na ravni države bo v izvedbo predsedovanja vključenih 2500 državnih uradnikov in približno 70 študentov ter zunanjih izvajalcev, v kadrovskem načrtu je predvidenih do 350 zaposlitev za določen čas. Finančno je za predsedovanje predvidenih 80 milijonov evrov. Največji delež stroškov bodo predvidoma predstavljali prevozi, skupno za ta namen zunanje ministrstvo naroča 139 limuzin in kombiniranih vozil.

Slovenija skupaj z Nemčijo, ki je Svetu EU predsedovala v drugi polovici 2020, in Portugalsko, ki mu predseduje zdaj, tvori tako imenovano trojko držav, ki so skupaj pripravile 18-mesečni program predsedovanja. Osrednje teme slovenskega predsedovanja Svetu EU so med drugim tudi vidiki Zahodnega Balkana, sodelovanje med Evropsko unijo in Natom ter energetska učinkovitost obrambnega sistema.

Pri organizaciji dogodkov bo treba upoštevati tudi vladne odloke o omejitvi zbiranja in gibanja ter pogoje vstopa v državo, spoštovati pa bo treba tudi priporočila Nacionalnega inštituta za javno zdravje, kot je nošenje zaščitnih mask. Za čas predsedovanja jih bodo potrebovali 70.000.

Ob 300-letnici Škofjeloškega pasijona – le almanah

Zaradi pandemije koronavirusa so morali iz jubilejnega leta 2021 prestaviti uprizoritev Škofjeloškega pasijona na leto 2022. V dvojni številki (4-5.)

Pasijonskega almanaha

za leto 2020-21 kapucinski pater Metod Benedik posveča svoj spis 300-letnici Škofjeloškega pasijona. Režiser Borut Gartner nas seznani s pripravami na jubilejno uprizoritev, odgovorni urednik almanaha Franc Križnar pa je preučeval glasbo in ples v Svetem pismu. Razen omenje-

Ljubljani med letoma 1608 in 1613, v Škofji Loki pa prvič verjetno v letu 1713. Voditelj procesije pater Ro-

muald Marušič je tekst zapisal leta 1721, to je najstarejše v celoti ohranjeno dramsko besedilo v sloven-

pasijonu 2015 je sodelovalo okrog 1200 prostovoljcev (nastopajočih in organizatorjev). Leta 2016 so Škofjeloški pasijon vpisali na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva.

Pater Benedik opozarja na povezave med procesijami velikega petka v Pragi, Ljubljani in Škofji Loki v 17. in 18. stoletju: »V vseh treh primerih so v ozadju in v ključnih vlogah bratovščine in kapucini treh mest.« Pri uprizoritvah v Škofji Loki v 20. in 21. stoletju so sodelovali: pok-

licni režiser, pater Metod Benedik kot strokovni svetovalec in amaterski igralci, člani kulturnih društev iz okoliških krajev. Od cvetne

Kokalja sodelujejo ljubiteljski igralci pri uprizoritvi pasijona iz »simpatije do Kristusa«. Pasijon ga predstavlja namreč takega, ki trpi s človekom.

Kristus, ki trpi s človekom (2009)

Organizatorji so se leta 2015 odločili, da bodo pasijon predstavili vsako šesto leto. Letos je šesto leto in povrh 300-letnica Škofje-

Ženske so ga spremljale do Golgote (2009)

nih objavlja svoj prispevek še pet avtorjev iz Slovenije, trije pisce so s Hrvaške, ostali pa z Nizozemske, iz Nemčije oziroma Španije.

Zaslužni profesor Teološke fakultete Univerze v Ljubljani, nekdanji predstojnik škofjeloškega kapucinskega samostana Metod Benedik nas popelje po zgodovini Škofjeloškega pasijona. Pasijonske procesije so kapucini najprej prirejali v

ščini. V procesiji se predstavlja Kristusovo trpljenje, v njej sodeluje veliko število spokornikov, križenoscev in bičarjev. Namen procesije je, da vabi ljudi k spreobrnjenju. Škofjeloško procesijo je goriški škof Attems leta 1758 prepovedal, znova so jo uprizorili šele leta 1999, potem pa v letih 2000, 2009 in 2015. Procesijo si je do leta 2015 ogledalo več kot sto tisoč ljudi, pri

Veliko gledalcev in veliko igralcev v Škofji Loki (prva stran)

nedelje do velikonočnega ponedeljka se je zvrstilo pet do sedem predstav. Gledalci so bili ves čas na svojih mestih, skupine igralcev pa so se pomikale druga za drugo po ulicah srednjeveške Škofje Loke. Vsaka skupina je pri vsaki predstavi odigrala svoj prizor vsaj štirikrat. Po mnenju režiserja Marijana

loškega pasijona, a »Kristus ni želel viseti na križu v Škofji Loki leta 2021«. Procesija je bila preložena na leto 2022, izšla pa je dvojna številka Pasijonskega almanaha z bogato vsebino, s katero se lahko pripravljamo na živo predstavo v naslednjem letu.

Marija Kozar

Erični slovenski športniki (14.)

Britta Bilač

Čiglij je Britta Bilač po narodnosti nej Slovenka, liki je Nemka, je ena najbolje uspešnih atletinj v Sloveniji, vej pa je za svojo nauvo domovino na velikih mednarodnih tekmovanjih nastopala 20-krat. V skoki v višino je bila evropska prvakinja leta 1994, drugi

pripravaj v Italiji sam spoznala Slovenca Boruta Bilača in sam se v njega zaljubila,« je v enom od svojih intervjujev raztolmačila Britta, stera se je z omenjenim slovenskim atletom, skakalcom v daljino (távolugró), malo po tistom tudi oženila. Po preselitvi iz

Britta Bilač je dvakrat v karieri preskočila 200 cm

mesti pa je osvojila na evropskom dvoranskom prvenstvu (fedettpályás európa bajnokság) leta 1990 in svetovnon dvoranskom prvenstvu leta 1995.

Jene v Slovenijo in včlanitvi v Atletski klub Olimpija je v Ljubljani začnla trenejrati pod nadzorom eričnoga trenera Srdjana Djordjeviča in svojoga moža Boruta. Februara

Svojo nauvo domovino je 20-krat zastopala na velikih mednarodnih tekmovanjih

Britta je ob rojstvu (4. decembra 1968) mejla priimek Hesse, sledkar pa je od očima prekvzela njegov priimek, Vöröš. Gor je rasla v varaši Saalfeld, v nekdešnji Vzhodni Nemčiji. In kak tau, ka jo je paut pripelala v Slovenijo? Kriva je bila lübezen. »Leta 1990, gda sam na evropskom prvenstvu dobila medaljo, so me vključili v reprezentanco Nemške demokratične republike. Na

1992, malo po tistom, ka je dobila slovensko državljanstvo, je na dvoranskon EP v Genovi preskočila 191 centimetrov in samo malo ji je sfalilo do medalje, bila je štrta.

Bilačeva je prejemnica Bloudkove nagrade, najvišišoga priznanja na področji športa v Sloveniji, leta 1994 pa je bila voodabrana tudi za športnico Slovenije. Toga leta je namreč dvakrat preskočila

Te vrajži viruš

Venak se gez več ne včakam, ka bi leko merno šli eden k drugomi, ka nas te hüdi viruš ne pisti. On pa brezi potnoga lista pride kamakoli. Že dugo čakamo, aj bi biu konec te vrajže epidemije. Dapa gez se bojim, ka več nede tak, kak je bilo.

Mejla sem dobro prababico, stera mi je dosti lejpi pesmi navčila pa navčila me je kratke molitvice moliti. Pripovedjala mi je iz Sibilski knjig tö, ka vse se bode zgodilo. Ge sem tö preštejla te knjige pa se bojim, ka svejt več nede takšen, kak je biu, nede konca tomi svetovnomi betegi. Sibile so pisale, ka sin baude svojga očo bujo, brat svojga brata na nikoj dene, saused nede sauseda pozno. Dosta tauga je že tü.

Škoda, ka je naša iža, gde sem gorrasla, do tla dojzgorejla od sodačkoga raketlina. Vse je pogorelo. Preveč žmetno mi je bilau za dosti dobri knjig. Prevnaugo stari slovenski kalendarov, knjig in Marijini listov je zgorelo.

Gnauk, gda nas je več vküpprišlo, mi je ena pajdašica pravla, kak je dobro bilau, ka so moji stari stariške dosta lejpi štorij pa pesmi znali in so ji pripovedjali. In vse tisto, kak je inda svejta bilau ... V zdajšnjom časi so zdaj tau prej pline-plane (čenče). O preteklosti mladi več neščejo čüti pa neščejo poslušati starejše. Ge tak mislim, ka preteklost trbej poštvüvati, ka bi meli lepšo bodočnost.

Samo aj bi viruš že mimo biu, ka bi leko malo pá vküpodli, vaje meli, se družili pa pogučavali. Do tistoga mau skrb mejte na sebe pa zdravi ostanite!

Vera Gašpar

magično mejo dve metrov. Na velki nagradi v Monte Carlu je prva skočila osebn in državni rekord 198 cm. Nauvi slovenski rekord z 200 cm je postavila na atletskom mitinigi v dvorani v Frankfurti, tau magično mejo pa je te preskočila ške zvüna, na evropskom prvenstvu na Finskom, gé je s tem rezultatom gratala tudi evropska prvakinja. Tau je bila prva zlata medalja z najvišiših atletskih tekmovanj za Slovenijo. Svoj nauvi rosag je leta 1992 in 1996 (bila je deveta) zastopala tudi na olimpijskij igraj. Za ekipo Slovenije je zadnjikrat tekmovala na ekipnom evropskom pokali v Atenaj leta 1999, gé je osvojila prvo mesto s 195 cm in se je tak uspešno poslovila od slo-

venske reprezentance.

Čiglij sta Britta in Borut pred par lejtji šla narazen, je nekdešnja vzhodna Nemka ostala v Sloveniji. S hčerko Nikki in sinom Maxom živejo v okolici Ljubljane. Po konci športne kariere je diplomejrala na prevajalski smeri Filozofske fakultete v Ljubljani. Od leta 2014 ma svojo firmo, stera se spravlja s poslovnim svetovanjom, z Atletsko zvezo Slovenije pa sodelüvle kak strokovna sodelavka za prodajo in vodenje projektov.

(Kejp na 1. strani: Bitta Bilač ma gnesden svojo firmo, stera se spravlja s poslovnim svetovanjom.)

Silva Eöry
Kejpi: internet

... DO MADŽARSKE

Minister ni odgovoril

Neodvisni poslanec, po rodu Monoštrčan, Tibor Bana je ministru za človeške vire Miklósu Kaslerju postavil več vprašanj v zvezi z izkaznico o zaščitenosti (o cepljenju) tistih madžarskih državljanov, ki so bili cepljeni v drugih državah, oziroma tistih, ki niso madžarski državljani, cepljeni so bili v lastni državi, toda živijo, delajo ali študirajo na Madžarskem, se pravi, da imajo naslov na Madžarskem. V zvezi s potrdili o cepljenju, ki so jih izdali v drugih državah, so se namreč pojavili problemi, le-teh ne sprejemajo na Madžarskem. Torej za omenjene ljudi ostanejo v veljavi vse prepovedi, zastoj so bili cepljeni s cepivi, ki jih Madžarska priznava. Omejitve zanje – recimo obisk restavracij, kinodvoran ali gledališč oziroma fitness klubov – ostanejo.

Namesto ministra je odgovoril državni sekretar s skopim stavkom, češ da je o izkaznicah o zaščitenosti na tiskovni konferenci govoril vodja kabineta predsednika vlade, minister Gulyás. Ta je izpostavil, da izdajanje izkaznic o zaščitenosti v raznih državah ni poenoteno, zato na Madžarskem lahko dobi omenjeno izkaznico le tisti, ki je bil cepljen v državi, ne glede na to, ali je madžarski ali nemadžarski državljan.

V katere države lahko potuje mo z izkaznico o zaščitenosti

Madžarska se je dogovorila z osmimi državami, da pri prestopu meje vzajemno sprejmejo izkaznico o zaščitenosti (kartico o cepljenju), torej pri potovanju ne potrebujemo negativnega PCR-testa in nam v ciljni državi ne preti karantena. Do prejšnjega tedna se je zunanji minister Péter Szijjártó dogovoril z Bahrajnom, Češko, Črno goro, Hrvaško, Romunijo, Slovenijo, Srbijo in Turčijo.

Vseeno pa opozarjajo, da se pred potovanjem splača pozanimati, saj imajo nekatere države posebne pogoje, ne zadošča le plastična kartica. Hrvaška recimo dovoljuje vstop v državo šele 14 dni po drugem cepljenju, o njem mora imeti potnik dokazilo. Za Romunijo velja 10 dni po drugem cepljenju. (Izkaznico o zaščitenosti pošljejo na Madžarskem največkrat po prvem odmerku cepiva.)

Kak če bi zdaj bilau

Gda sem Makošino Mariko, po možej Daniel, iz Slovenske vesi pito, če majo stare črno-bejle kejpje od družine, od starcov za novine, je prajla, ka ma, samo ne vej, gde so. Tak ka zavolo tauga drügi den sem go še gnauk gorpoisko, depa malo sem se zato bojo, gda sem prejk praga staupo,

album mate sklajeno.«

»Tau je moja hči Kati tak lopau tasklala, dja sem ranč nej vejdlä, gde je ma, če bi go nej pitala, ranč bi ti nej mogla pokazati tjejpje.«

- *Prvi kejp v albumi je tisti, gda so se vaši stariške ženi-li, gda je tau bilau?*

»Leta 1955 je bilau, gda sta sa

zdaj ništje nikan néde, vsikši samo doma sedi. Te je vsikši samo slovenski gučo, vogrsko rejč si ranč nej čüjo, dja sem tak v šaulo išla, ka sem vogrski spoj nej znala.«

- *Vaša mati je fejst lejpi zdanvanski gvanj mejla z dugim šlajom, gde ga je küpla?*

»Gvüšno ka je nej tjipleni gvanj bijo, nekaj ga je šivo z vesi, če dobro vejim, te je mati na Seniki nišo subolico mejla za sausada, leko ka ranč ona ga je zašila.«

- *Gde so stariške delali?*

»Oča je v kosavno fabriko odo delat, mati je doma bila, depa ojdla je za pejnaze okapat, senau pa žetvo delat. Mi smo krave nej meli, samo svinje, tak ka naja s sestrov je nej trbelo krave pasti pa s senauv delati. Ka sildje je trbelo za svinje, tisto je oča v Dombovári v zadruzi zaslüžo, kama je na sezonsko delo odo.«

- *Je eden taši kejp, gde so oča sami s psaum dolavzeti. Gde je tau bilau?*

»Tau je tam doma pri potautji dolavzeto, kak so oča doma bili, te tau se je tak zvau, ka Büča. Mi doma smo nikdar nej meli psa, nej te pa zdaj tö nej.«

- *Mati so pa med več ženskami dolavzeti, pa nej med dvömi ali trejmi, dosta več ji na ednom küpi, ka je bilau?*

»Ne vejim, dja tak mislim, ka so nika delali tak vtjüpar pa te potistim so se dali dolavzeti, zato ka so nej v svetašnjom gvanji.«

- *Mate edno tašo sliko tö, gde je cejla družina dolavzeta, da je dolasela pred ramom.*

»Tau je nej pred naši ramom, tau je tam pri krčmej, kak so se Oreovecovi držali.«

- *Zaka sta se tam doladje-mali?*

»Pa ka dja tau vejim, ne vejim, ka smo tam iskali, depa tau stalno vejim, ka te tjejp je še stari, zdaj že pokojni Sondi naredo.«

- *Mate lejpe kejpje pa ranč nej malo, gda ste pri prvom*

predčiščavanji bili.

»Tak vejim, od tauga mam največ tjejpov. Gospaud Markovič so nam včili katekizem, sigurni (strogi) človek so bili, depa samo te, če smo lagvi bili. Dja sem je ovak rada mejla, gda so mrli, s kemping biciklinom sem se pelala na njino pokapanje v Števanovce.«

»Najprvin sem v fabriko »nyak-kendö« odla, gda so go zaprli, potistim sem v Wosseni delala pa te odtistac sem v penzijo odišla, mauž je pa v Oplu delo. Te čas sem še rodila, najprvin deklo, sledkar, za tri lejta pa pau pa še sina.«

- *Božične kejpje tö dosta mate.*

Marika je od od hčerke Kati dobila album s starimi kejpji

Stariške so se leta 1955 zdavali na Gorenjom Seniki

ka baude, če so fotoalbum nej najšli. Kak sem dvera aupro, sem že vedo, ka nega nevole, zato ka eden velki fotoalbum je na stauli ležo.

- *Mari, prvin kak bi fotoalbum odprli, tau mena povejte, kak ste se vi po iži zvali?*

»Mi smo Makošini bili, gde je

oča pa mati ženila, te kejp se je na Gorenjom Seniki naredo pred ramom, kak je mati doma bila. Na tjejpji je cejla banda dolavzeta, vsi, ka so pozvani bili.«

- *Kelko mlajšov se je potejtm naraudilo?*

»Samo dva, dja pa sestra. Depa

Kejp s prve spauvedi s sestrov, očo pa materdjov

Portret iz mladi lejt

oča bijo doma, oni so se tū v vesi Patričtjini zvali, mati je z Gorenjoga Senika prišla, oni so pa Kaucini bili.«

- *Dosta stari kejpov mate, ka je rejdko, zato ka prvin nej bilau fotoaparator pa zavolo tauga kejpov tö nej bilau. Drügo pa tau, ka vse lopau v*

dobro je bilau, lejpa lejta so bila, gda smo gorarasli, dobro lüstvo je bilau, dobre sausede smo meli. Zdaj je že vse ovak, vsigdar menje je domanjoga lüstvo v vesi, tej že ne pripovejdajo, tak smo že, kak če bi se spoj nej poznali. Prvin smo dosta odli kauli po vesi,

- *Mate eden portret od sebe, po pravici povejm, ka bi vas nej spozno, če bi nej vedo, ka ste vi.*

»Vejim dvajsti lejt sem stara bila na tjejpji, pa te sem že brezi očal, tau je pred tejm bilau še, ka bi se oženila leta 1980.«

- *Gde ste meli gostüvanje?*

»Tašoga reda je cejla družina vtjüpar prišla, nej tak, kak je lani bilau, ka si nikan nej mogo titi, tau je nej dobro bilau. Dočas ka leko, dočas aj se človek veseli eden drügoma, zato ka pomalek eden za drügim vsi odidemo. Človek ranč ne da valati, ka je tak brž stari

Na božič je velka držina vsigdar vküper bila

»V Makkheteša je bilau gostüvanje pa zdala sva se ranč tak v Varaši.«

- *Dobro gostüvanje je bilau?*

»Gda maš djesti, piti, muziko, ka bi nam falilo, vejš, ka je dobro gostüvanje bilau.«

- *Gde ste delali potejtm, ka ste se oženili?*

grato. Kak če bi zdaj bilau, ka sem dekla bila, te sem se oženi-la, rodila, delat sem odla, zdaj pa že samo doma sedim, ka sem že v penziji pa betežasta. Tašo še vrag nej vido, vej pa stara sem gratala.«

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 37.

DO NAJVIŠIŠOGA VREJA PA NAZAJ

Če se pelamo vö z Budimpešte po avtocesti »M3«, za en malo pridemo v *Gyöngyös*, šteroga zovëjo »dveri bregauv Mátra« tö. Glavni trg toga varaša je svojo gnešnjo formo daubo po veukom odnji v leti 1917, stare rame s srednjoga vöka so tistoga ipa po indašnje nazajzozidali. Pri cerkvi svetoga Bertalana (Jerneja) redno potegnejo zvon v spo-

Bližanji *Markaz* je najbolje eričen po svoji »gorpakivani djajcaj«: na razstavi leko na priliko vidimo edno malo cerkev, štero so vküpzake-lili z dosta-dosta pofarbani djajec. V sausadnoj *Kisnáni* pa že dugo živé legenda, ka je prej v kauliški lesaj živo eden zmaj (sárkány). Gda je gospodar grada mrau, je biu stvaur žalosten in se spüsto

(najbole batrivni leko vnoči tö smučajo). Od tistec najle-žej pridemo do vreja »Kékes-tető«, šteri je s svojimi 1014 mejterami najvišiši punkt gnešnje Madžarske. Tam stogi 187 mejterov visiki te-levizijski törem, s šteroga se lepau vidi drügo najvišišo vreje, bližanji 964-mejterski »Galyatető« tö.

Vés *Mátraszentimre* je grata-tala tak, ka so zdrüžili več vesnic. Tam stogi edna mala prauškarska kapejla na mesti, gde se je prej večkrat prikazala Devica Marija. V bližanjoj gauški pa najdemo »cerkev trej vesnic« tö: tri sausadne vësi so se nej mogle zgučati, v šteroj aj se zozida Boža iža.

Po kračišom pelanji pridemo v varaš *Pásztó*, gde že več kak dvejstau lejt – pa eške gnes – rédijo lesene kijauke. V sausadnoj vësi *Tar* pa je v 15. stoletji živo zemliški gospaud Lőrinc Tari, šteri je prej »odo v pékli«.

Istina je tau, ka je na svojoj prauški po Irskom gorpoisko žvepleno djamo, štero zovëjo »purgatorij svetoga Patrika«. V vësi stogi pauleg glavne pošti-je »stupa méra« (budistično svetišče), štero je leta 1992 po-svetiu sam Dalajlama.

Nej je daleč sakralni spome-nik edne drüge vöre tö nej: edno najvejšo madžarsko prauškarsko mesto je v vësi *Mátraverebély*.

Legenda pripovejda, ka so prej soda-ke svetoga krala Ladislava v etom dauili kaulizaprli protiv-niški Kumani (kunok). Vogrski vitezi so nej meli vodé, zatok so prosili krala, aj leko darüjejo poganskim bogám. Ladislav je od čeméra lüčo svojo kopjo v eden kamen, od kec je privrejla friška voda. Na sveti stüdenec so vörnicke vsikšoga 15. augustüša ojdli že od 13. stoletja mau, gnes tam stogi baročna cerkev z dvöma törmoma.

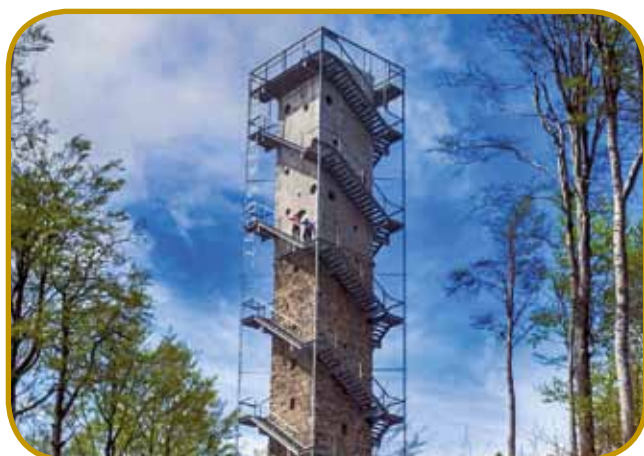
Prauti varaši *Bátonyterenye* nas pela paut prejk ednoga tunela, šteroga so vözdumba-

li z eksplozijami. Pod ednim bregaum pa so postavili mašin, šteri eške itak funk-cionéra in nutpokaže, kak so nekda v tajoj krajini kuln vökopali. V varaškom tali Maconka so pred petdeset lej-tami zvrtili eden 400 mejte-rov globki stüdenec, zdravil-no vodau šteroga lüstvo eške gnes trnok rado pigé.

Če dale klantivamo po söver-

nücali redeči marmor tö. (Gnes je tam muzej kočüjov.) Žalostna je pripovejst vesnice *Recsk*: med letoma 1950 in 1953 je tam biu »vogrski gu-lag«. V delovnom lageri – šest kilomejterov zvün vësi – je bilau internérani kauli 1500 politični robov, šteri so ka-men vökopali. Od leta 1996

Na vreji »Galya-tető« so leta 1934 zdignili razgledni törem – vrkaj so v njem napravili turistične sobe, od kec se v čistom vrejmeni vidi do Budimpešte

min na tau veuko nevoló med prvov svetovnov bojnov. V *Gyöngyösi* je živejla baron-ska držina Orczy, štere člani-ca je bila erična engliška pi-satelica Emma Orczy - njeni roman so dojobrnavili na 14 gezikov in z njene pripovejsti napravili več kak 30 filmov. V varaši stogi eden frančiš-kanski klaušter, v šterom so baratkeleta 1950skrilinajvek-še vrejdnosti svoje knjižnice in arhiva. Gda so leta 1998 obnavlali törem, so delavci najšli za 3 kubične mejtere knjig in tristau stari doku-mentov.

Samo devet kilomejterov se nam trbej pelati, pa smo že v *Abasári*, šteri je daubo ime po indašnjjoj vogrskoj držini »Aba«. Stare kronike pripo-vejdajo, ka so v 11. stoletji tam, v benediktinskem klau-štri pokopali krala Sámuela Abo, šteri je edno rezidenco tö emo v vësi. Gnes največ turistov vesnico gorpoiške zavolo ladni zamenic, puni žmanoga bejlaga vina.

v stüdenec na dvoriški. Tam spi že gezero lejt – če gnes ličimo peneze v stüdenec in nika ne čüjemo cingati, se zmaji ranč zejva pa nam nje-gva sapa srečo prinesé.

Z *Gyöngyösa* se moremo en par kilomejterov pelati z malim cugom ali piciklinom, ka bi prišli v vesnico *Mátrafüred*. Od tistec vodi pejška paut do jezera Sástó, štero je s svojimi 520 mejte-rami najvišiša stoječa voda na Vogrskom, gde se leko ribe lovijo. Nej je daleč raz-gledni törem »Kozmáry«, od kec se nam opéra čüdovitna panorama na kauliške bregé, leko se pa odšetamo do bli-žanjoga gračenka s čfelami tö, gde leko spoznamo, kak živéjo pa ka delajo té male leteče stvarine.

Vés *Mátraháza* najbolje poznamo po plüčnom sana-toriji, ponüja pa dosta več: gda koli se leko pejški ali s piciklinom podamo na paut po lesej, vzimi pa tam grata pravi paradičom za skijaše

Od 100 najvišiši vrejov na Madžarskom je 26 v Mátri – v tej vulkanski bregaj je najlepša venak gesen

nom tali bregá Mátra, se nam splača staviti v *Parád-sasvári*. Ta vesnica je najbo-le erična po svojoj nekdešnoj fabriki za glažojno, štero so oprli na srejdji 18. stoletja. Prvo peč je dau postaviti že vojvoda Ferenc II. Rákóczi, gnes pa se leko s tauv me-štrijov spoznavamo v veškoj manufakturi. Tisti, šteri majo radi veseldje, aj vesnico gorpoiškejo februarja, gda se za fašenek ženske v moške naravnajo in z lesenimi brit-vami dojobrijejo kosminje s svoji možauv.

Dosta smo se že spravljali z vodami, donk pa ne smejmo vönjati ime *Parád*. Kiselo vo-dau s té vesnice že skoro dvej stoletji pigéjo betežnicke, šte-re želaudec boli, eške gnes pa go leko küpimo v glažaj. Leta 1795 so zozidali kaupanco tö, kauli štere so zrasli hoteli, te pa eške državne špitale. Pau-leg svojoga dvorca v Parádi je dala držina Károlyi zozidati edno trnok leipo štaló: pri deli so zvün lesá pa cüglov

je tam zgodovinsko spomin-sko mesto. Sausadna vesnica *Mátradereske* je erična po svojoj »mofeti«: tau je kau-panca z zdravilnim plinom (gyógygázfürdő), gde se vra-čijo reuma in problemi krvni žil zavolo cukernoga betega. Pacienti 15-20 minut sedijo v »prazni« kadaj, v štere z zem-lé gorpride plin.

Prva kak liki bi se napauti-li pod »egerske zvezjzde«, se moremo povrnauti na djuž-no stran bregauv Mátra. Za slobaud spoznajmo eden ol-tar, kakšoga indrik na Vogr-skem nega: v cerkvi v varaši *Gyöngyöspata* je namalano cejlo držinsko drejvo Jezoša Kristoša. Če pa smo med pot-jauv trüdni gratali, zdenimo se v ednoj od varaški vinski zamenic, gde nam mabiti ponüdijo eške kakši fajni kozdji sir z bližanje vesnice *Nagyréde* tö ...

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

»PRIDI, SVETI DÜH«

O žitki patronuša Švedske, krala **svetoga Erika**, papéri ne pripovejajo kaj dosta. Ranč ne vejmo, v kakšoj držini se je naraudo, ništerni pa brodijo, ka v ednoj srmačkoj paverskoj. Tau pa je skoro gvušno, ka so ga steli leta 1150 odebrati za krala, de je pa na tronuši sejdo eške eden drügi vladar, Sverker.

Erik se je z veukov sodačijov napauto na Finsko, ka bi go dooblado, zmejs pa je kršćanjske misijonare tō s sebov pelo. Če rejšan so se močno branili, je dosta Fincov mrlau v bojni - Erik se pa je djauko, ka so na drügi svejt odišli brezi krsta. Zavolo toga je v rosagi njau svojoga padaša Henrika, šteri

je grato prvi pūšpek na Finskom.

Gda je doizračuno z drüгим švedskim kralom Sverkerom, je Erik zdrüžo cejlo svojo domovino. V njegvoj legendi leko preštemo, ka je biu vören Materi Cerkvi in zozido dosta cerkva. V privatnom življenji je biu asketski, vō je dau dosta nauvi, kršćanjski zakonov.

Krau Erik je mrau leta 1160 pri ednoj svetoj meši, gde se je zaman brano, vej je pa premalo sodakov pri sebi emo. Neprijateli so ga sünili nakle in ma prejkvrezali gutanjo. Tau svedočijo njegve čonte s šinjeka, štere so gorostale.

Že leta 1198 piše v ednom švedskom kalendari, ka je 18. *majuš* svetek »Herica Rexa«, v kesnom srejdnoj vōki pa so pri liturgiji dosta-

krat goršteli pripovejst od Erika kak patronuša Švedske. Njegve ostaline je od tistoga mau gorpoiskalo že trnok dosta prauškarov, eške gnes si je leko poglednemo v ednom srebernom sarkofagi v katedrali v Uppsali.

Pravijo, ka je sto švedski krau Erik po svetoi meši doizračunati z neprijateli - tisti pa so ga eške med bogoslüžjom prejkobodnili

Svetoga Bernardina Sien-skoga (Sienai Szent Bernardin) na kejpaj spoznamo po frančiškanskem gvanti in trej literaj »IHS«, štere grčki znamenüjejo »Jezoš Kristoš Odrešitel«. Naraudo se je 8. septembra 1380 v tedešnjoj Republiki Sieni na srejd Itali-je, stariše je zgübo že v mlašeči lejta, vönavčiti so ga dali bratke. Gda je v svojom dvajsetom leti pomago küžnim betežnikom v špitalaj, je untō zbetežüvo in za cejli žitek austo nevauni.

Gda so ga posvetili v dühovnika, je dale skrb emo na betežnike. Dosta je što in si dosta zamerko tō - zvali so ga »živa knjižnica«. Do svoji sobratov je znau biti tüji in mili, depa trnok siguren ranč tak. Gda so ga leta 1417 odebrali za

drügoga človöka frančiškanske province v Toskani, je mogo gnauk mesto ednoga drügoga dühovnika predgati. Eške samo te so čüli, kak goreče vej gučati, tak so ga od tistoga mau zvali vseposedik. Zavolo njegvoga čednoga in čistoga predganja so se vnau-gi grejšniki spreobrnauili.

Protivnicke so ga gnauk spravili pred cerkveno birovijo, de so ma pa tam tō nika nej mogli. Pauleg imena Jezoš je globko često nebesko Mater Marijo in svetoga Jožefa ranč tak. S sebov je noso cerkveno zastalo z literami »IHS«, svojim poslušalcem je talo male deske s tejm napisom.

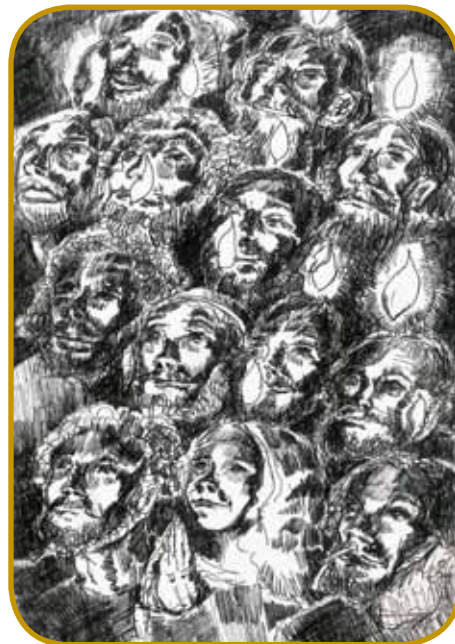
Bernardini so mauči sfalile, gda je biu na pauti prauti varaši Aquila. Méрно je slobaud vzeu od toga svetá in 20. *majuša* 1444 vöspüsto svojo düšo. Že za šest lejt so ga zgla-sili za svetnika.

Sveta Rita Kasijska (Casciai Szent Rita) ali Marjeta se je naraudila v sunčnoj taljanskoj krajini Umbriji kauli leta 1381.

Že mlada je rada premišlavalá o trplenji Kristošá in delála pokauro. Nej se je stejla oženiti, donk pa je nutprivaulila v zakon po želenji svoji starišov. Vzeu go je človek, šteri je biu čemerasti in so se ga vsi bodjali. Ž njim je živejla osmenajset lejt, rodila ma je dvojčka. Prva kak liki bi siná vözraščeniva gratala, pa so očö vmorili.

Rita je morilcom odpüstila, dva pojba pa sta terdjala njino krv. V veukom svajüvanji sta mrla badva, tak je ostala mati v štiritrestom leti sama. V njej se je zbüdilo mladostno želenje, ka bi gratala apatica. V bližanjom varaši Cascia pa so dovice nej gorvzeli, vrnau tak pa se gi je zgaudilo indrik tō. Potom tistoga pa - štémö v

papéraj - so se gi v senjaj prikazali Ivan Krstitel, Avgüstin in Nikolaj Tolentinski, šteri so go v klaušter pripelali prejk zaprejtí dveri. Apatice so go zavolo toga drügi den včasik med sé vzele, od tistoga mau je živejla djenau po njini regulaj.

Ivan Krstitel je proroküvo: »Jezoš vas okrsti s Svetim Dühom in odnjom« - na risale se je tau zgaudilo dvanajset vüčenikom in Materi Mariji

Rita je štiridesetšteri lejt pomagala betežnikom, te pa sama tō grdau zbetežüvala. Gnauk je prosila Jezošá, aj gi dá čütiti svoje moke, štere je na križi pretrpo. Te se je prej vtrgno eden trn s Kristošöve trnjove krone in se nut v njeno čelo pikno (tau dostakrat vidimo na kejpaj o njej tō).

Gda je ležála na posteli, je od edne svoje padaškinje prosila, aj gi prinesé edno cvetaučo raužo in prgiško friški fig. Ženska se je samo smedjala, vej je pa biu januar, de je pa - čüda! - na gračenki bajdvaje najšla. Rita je mrla 22. *majuša* 1457, čestimo go kak patronuškinjo medicinski ses-ter.

Risauško nedelo (pünkösð-vasárnap) svetimo letos 23.

majuša, tau je petdeset dni po vüzmi. Na té svetek je po svedočanstvi Svetoga pisma nad vüčenike Jezošá in Božo Mater Marijo prišo Sveti Düh. Spüsto se je z odnjom in vihérom, apoštoli pa so zadobili, ka so leko gučali v vsefelé rečaj in so je razmili lidgé

vsefelé materni gezikov.

Začetki Matere Cerkve so krepko povezani s prihodom Svetoga Dühá, zatok majo risale glavno mesto v biblijskoj knigi Apoštolska dela. Tau pa tō piše v njej, ka sprevaja Sveti Düh Cerkev v cejloj njenoj zgodovini.

V slovenskoj knjižnoj rejči zovémö té svetek »binkošti«, vogrski pa »pünkösð«, ka pride z

nemške rejči »Pfingsten«, tau pa z grčkoga »pentekoste«. Vse tau znamenüje »petdeseti (dén)«. Po risauski svetkaj je v katoličanjsoj Cerkvi eške dale čas »med letom«, šteri trpi do adventnoga cajta.

Porabske deklčine in pojbičke so do 1930-i lejt na pašnje-ki pozdravljali risauske svetke. Zrankoma rano so vözagnali živino na pašo in paukali z bičom. Če je nekaj kisnau gorstano, so se ma conali z »risauskov pütrov«. Dekle so se mogle mujtí v rosi eške prva, kak je sunce gorprišlo, tak so leko lejpe gratale.

Na risauski pondejlek na Vogrskom nej trbej delati, v Sloveniji pa ja.

-dm-

*ilustraciji:
Szilveszter Bartkó*

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

OD 21. MAJA
DO 27. MAJA

PETEK, 21.05.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.15 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 10.55 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.) ameriška nadaljevanka, 14.40 Prislunimo tišini, Tehnologije, ki lajšajo življenje, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.10 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 Danin dinosvet, Prvi slon - Dinozavrov brlog, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Holly Hobbie, Rojstni dan pa tak, kanadska mladinska nadaljevanka, 16.40 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Duhovni utrip, Gozdni budistični samostan, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 V petek zvečer, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Dvoriščno okno, ameriški film, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

PETEK, 21.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.05 Dobro jutro, 12.40 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.25 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.05 Varuhi civilizacije, dokumentarni film, 15.05 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Rusija : Češka, skupine, 17.55 Plavanje - evropsko prvenstvo, 20.00 Kdo laže? (II.), britanska nadaljevanka, 20.50 Bojevnica, koprodukcijski film, 22.35 Pred vrati pekla, Kolumbija - zlomljeni otroci, španska dokumentarna oddaja, 23.40 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Rusija : Češka, skupine, 1.40 Videotrak, 2.40 Info kanal

SOBOTA, 22.05.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 10.35 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 10.50 Osvežilna fronta, oddaja za mladostnike, 11.35 Tarča, 12.40 Kaj govoriš? So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Podjetno naprej, Sirarstvo Orešnik, reja koz in pridelava sira, 14.55 Sveti prostori, Azijski templji - ljudje, narava in bogovi, francoska dokumentarna serija, 15.50 Čokoladne sanje, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! - izbor, 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 21.00 Pesem Evrovizije 2021, izbor iz Rotterdama, 0.45 Lahko dekle, francoski erotični film, 2.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.50 Dnevnik, 3.10 Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 3.45 Napovedujemo

SOBOTA, 22.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci, dddr. Jože Maček, 11.40 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 12.55 Kolo: Pesem za Matijo Jamo, dokumentarni film, 14.20 Avtomobilnost, 15.05 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Finska : ZDA, skupine, 17.55 Plavanje - evropsko prvenstvo, 22.30 Zvezdana, 23.30 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Finska : ZDA, skupine, 1.45 Videotrak, 2.45 Info kanal

NEDELJA, 23.05.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.00 Binkoštna sv. maša, 11.00 TV-izložba, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, Dante, prerok upanja, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V petek zvečer, 15.10 Hampstead, britansko-belgijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Leteča Holandca, nizozemska nadaljevanka, 21.00 Z Mišo,

21.50 Poročila, Šport, Vreme, 22.15 Vstanimo v suženjstvo zakleti, dokumentarni film, 23.15 Glasbeni utrinek Meira Smailović, klavir, 23.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23.45 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 0.40 Napovedujemo

NEDELJA, 23.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.10 Videotrak, 7.05 Duhovni utrip, Gozdni budistični samostan, 7.20 Koda, 7.50 Ugriznimo znanost, Albinizem, oddaja o znanosti, 8.15 Za njimi stojimo: Simfoniki RTVSlovenija, Jasna Komar, Eva-Nina Kozmus, Bernardo Brizani in En Shao (R. Strauss, J. Ibert, A.), 9.40 Z mladimi virtuoz, Flavtistka Dorotea Senica (C. P. E. Bach, F. Doppler, L. Libermann), 10.15 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 12.05 Po Tihem oceanu s Samom Neillom, Iskanje Velike južne celine z ladjo Resolution, potopis, 13.00 Bolno srce, nemški film, 14.40 Na lepše, 15.10 Ambienti, 16.00 Potovanje, švicarski dokumentarni film, 16.50 Slovensko olimpijsko stoletje, dokumentarna serija, 17.55 Plavanje - evropsko prvenstvo, 19.25 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Kanada : ZDA, skupine, 21.40 Žrebanje Lota, 21.50 Vikend paket, 23.15 Zvezdana, 0.15 Plavanje - evropsko prvenstvo, 1.40 Videotrak, 2.40 Info kanal

PONEDELJEK, 24.05.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Obzorja duha, Dante, prerok upanja, 11.00 Vrtičkarji, Zlata jama, slovenska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Z Mišo, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 S-prehodi, Lara Komar, igralka, 15.25 Dober dan, Koroška, 16.10 Timi gre, risanka, 16.20 Muk, risanka, 16.30 Mladički, dokumentarna serija za otroke, 16.40 Gudrun, vikinška kraljična, Veverice, otroška serija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Podjetno naprej, 18.00 Nejko, risanka, 18.05 Simon, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, 22.30 Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Opus, 90-letnica Zlate Ognjanović, 23.30 Glasbeni večer: Festival Radovljica 2008, Ansambel Mikado, ženska v angleški renesansi, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

PONEDELJEK, 24.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.05 Dobro jutro, 12.45 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.15 Na lepše, 14.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.50 #Zelena generacija/Young Village Folk, 15.05 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Slovaška : Rusija, skupine, 18.00 Od Kapitala do kapitala - Države v času NSK, dokumentarni film, 19.00 Nogomet - evropska liga, 19.30 Videotrak, 20.00 Po Tihem oceanu s Samom Neillom, Iskanje Severozahodnega prehoda z ladjo Resolution, potopis, 20.55 Dediščina Evrope: Aenne Burda: ženska, ki si je skrojila uspeh, nemška nadaljevanka, 22.40 Podjetno naprej, 23.15 Živalski vrt, kratka TV-igra AGRFT, 23.40 Vročica lazanja, kratka TV-igra AGRFT, 0.00 Miss 3000, kratka TV-igra AGRFT, 0.35 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Slovaška : Rusija, skupine, 2.35 Videotrak, 3.35 Info kanal

TOREK, 25.05.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Opus, 90-letnica Zlate Ognjanović, 10.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Duhovni utrip, Gozdni budistični samostan, 15.10 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 15.45 Timi gre, risanka, 15.55 Žanov svet, risanka, 16.05 Šola za pošasti, Nehaj me oponašati! risanka, 16.10 Nejko, risanka, 16.20 Smrtonosni dinozavri, angleška dokumentarna serija za otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Tib in Tamtam, risanka, 18.10 Bacek Jon, ri-

sanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Ujete v medmrežju, češko-slovaška dokumentarna oddaja, 21.10 Moje mnenje, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci, Meri Bozovičar, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

TOREK, 25.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.30 Dobro jutro, 14.15 Alpe-Donava-Jadran, 14.40 Mojster in njegov Gašper, portret, 15.50 Avtomobilnost, 16.45 Joker, kviz, 18.00 Revolucionarne zabave naših mladosti, dokumentarni film, 19.05 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Švica : Švedska, skupine, 21.40 Brexit - podla kampanja, angleški tv film, 23.20 Kaj govoriš? So vakeres? 23.40 Ljubezen in banane, ameriški dokumentarni film, 1.05 Videotrak, 2.00 Info kanal

SREDA, 26.05.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Koda, 10.50 Vrtičkarji, Zakon na preizkušnji, slovenska nadaljevanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Osmi dan, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.10 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ogenj znanosti, izobraževalno-dokumentarni film, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Srečko Kosovel: Integrali, 18.05 Slastne medvedje zgodbe, risanka, 18.10 Slastni medvedji recepti, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Aurora, finski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.40 Ogenj znanosti, izobraževalno-dokumentarni film, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 26.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 8.20 Videotrak, 9.20 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 10.05 Dobro jutro, 12.50 Ambienti, 13.40 Vikend paket, 15.05 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Rusija : Danska, skupine, 17.45 Sukanje niti modernih umetnikov, dokumentarni film, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Moje mnenje, 20.55 Nogomet - evropska liga, Villarreal : Manchester United, finale, 23.10 Ku'damm 59, nemška nadaljevanka, 0.15 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Rusija : Danska, skupine, 2.20 Videotrak, 3.15 Info kanal

ČETRTEK, 27.05.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.10 Ogenj znanosti, izobraževalno-dokumentarni film, 10.55 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (V.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, portretna oddaja, 15.40 Z kot Zofka, mozaična oddaja za predšolske otroke, 16.05 Sobotni krompir, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, Digitalna ekonomija, 18.05 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Dediščina Evrope: Victor Hugo - državni sovražnik, francoska nadaljevanka, 0.40 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

ČETRTEK, 27.05.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 10.20 Videotrak, 11.15 Dobro jutro, 14.00 Otoki svetlobe, dokumentarni film, 15.15 Profil, 16.15 V petek zvečer, 18.00 Pluti je treba! (Navigare Necesse Est), dokumentarni film, 19.05 Hokey - svetovno prvenstvo elitne, Švedska : Češka, skupine, 21.40 Avtomobilnost, 22.15 Ambienti, 22.45 Big band RTV Slovenija, Patti Austin in Michael Abene, 23.30 Videotrak, 0.30 Info kanal

MAJ NAS VABI NA VRT

V Vrtcu Števanovci in Vrtcu Gornji Senik smo ob začetku maja začeli spoznavati vrt. Pomlad nas vselej vzpodbudi k temu, da se z veseljem lotimo dela na vrtu in zasadimo vrtnine. Tako smo tudi v vrtcu skupaj spoznavali vrt in vse, kar k njemu spada, to je orodja, ki jih potrebujemo za

delo na vrtu, vrtnine, njegove prebivalce - majhne živali, cvetlice okoli vrta, trato itd. Otroci so bili najbolj veseli, ko so tudi sami lahko v zemljo posejali semena. Tako bodo sedaj v vrtcu lahko spremljali ter natančneje opazovali rast rastlin. Otroci so povedali, da tudi doma radi pomagajo na

vrtu in da se veselijo vsakršnega dela zunaj na prostem. Pri tem pa smo si zaželeli, da bi nam letošnja pomlad prinesla več sonca, saj bi tako naše rastline lahko dobro uspevale.

*Zapisala:
Andreja Serdt Maučec*

Pomlad v monoštrskem vrtcu

Rožice na soncu, vrtec Monošter

Cser Bence, 6 let, vrtec Monošter

Vincze Kincse, 6 let, vrtec Monošter

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB